

СТРУКТУРНИЙ МЕТОД АНАЛІЗУ ПОБУДОВИ ГАЗЕТНОЇ ВЕРСТКИ

Газетна верстка ще недостатньо вивчена, зокрема її структура. Розглядаючи сторінки тієї чи іншої газети, ми спостерігаємо різноманітні складні графічні форми, що утворюють газетну полосу¹. Ці форми мають певну геометричну побудову, яка в усій сукупності визначає лінійно-композиційну структуру верстки.

Відомо, що лінійно-композиційна структура верстки обумовлює загальний характер оформлення газетних полос, передає їх графічний зміст не тільки самим набором елементів (одиниць), але і тими типометричними відношеннями, в яких ці одиниці перебувають між собою.

Визначити принципи та особливості організації графічних форм, що утворюють газетну полосу, можна за допомогою структурного аналізу побудови газетної верстки.

Такий метод передбачає конкретизацію «геометрії» лінійно-композиційної побудови верстки, тобто вилучення із її багатьох різноманітних графічних форм основних моделей і їх модифікацій, які піддаються структурному і аналітичному визначенню.

Розглянемо окремо взятую модель-структуру (рис. 1), що характерна своєю геометричною формою, яка несе певне, якщо можна так сказати, оформлювальне навантаження. Такі «структури» не є випадкові, вони опрацьовані на протязі великого часу оформлювально-редакційної і метранпажської діяльності.

В цьому найпростішому випадку модель складається з текстової частини (T), яка оформляється відповідними полями, що мають позначення розмірів по вертикалі: G — заголовку, I — ілюстрації, $П$ — підпису; $в$ — відбивки лінійкою, або «усиками», B — висота моделі і K — ширина моделі. З'єднання цих п'яти геометричних елементів (полів) і утворює у даному випадку лінійно-композиційну структуру моделі.

Виходячи з нашого позначення на рис. 1, цю модель-структуру можна зареєструвати у вигляді структурної формули:

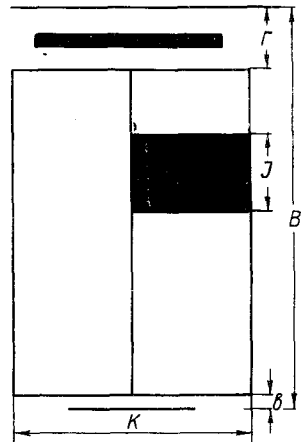

Рис. 1. Модель-структура верстки.

¹ Термін «полоса» тут вживається дещо умовно, так як слово полоса означає складальну форму.

а) у загальному вигляді²

$KГ$
 $T-KB$
 I
 $П$
 $Kв$

б) для даного випадку

$2Г$
 $T-2B$
 I
 $П$
 $2в$

У наведеній формулі вертикальний рядок $KГ I, П, K$ назвемо характеристикою оформлення моделі, T — текстова основа моделі, KB — формат моделі. Коефіцієнт K показує кількість колонок в моделі.

Як правило, позначення $Г$ не може «випадати» із характеристики оформлення, тоді як другі елементи ($I, П$ і $в$), незалежно одно від другого (за редакційним рішенням) можуть виходити із «ланцюжка» і цим самим видозмінювати структурну основу моделі.

Рис. 2. Приклад верстки, для якої складено структурну схему.

Всі символи в структурній формулі вертикального рядка мають знаки плюс, що позначають складові частини (елемент) структури. Символи KB — знак мінус.

При умові, що модель має певний формат текстової колонки і за одиницю розрахунку взяти рядок основного тексту, структурну формулу можна замінити на розрахункову, що приймає в нашому випадку такий вигляд:

$$T + KГ + I + П + Kв = KB,$$

або

$$B = \frac{T + KГ + I + П + Kв}{B} \quad [2]$$

де B — висота моделі в рядках;

$KГ$ — кількість рядків, витиснутих оформленням заголовку;

I — кількість рядків, витиснутих ілюстрацією;

$П$ — кількість рядків, витиснутих оформленням підпису;

$Kв$ — кількість рядків, витиснутих оформленням відбивки лінійкою або «усиком».

За допомогою структурних формул можна скласти структурну схему верстки, а в разі потреби за цією схемою планувати верстку.

² Такий ламаний вигляд формули зручний для складання структурної схеми, як це показано далі.

Покажемо це на прикладі. На рис. 2 газетна добірка «Виднокола планети земля», що складається з однієї ілюстрації і шести текстів, які мають заголовки. Її структурна схема може бути записана у такому вигляді:

$$\begin{array}{rcl}
 2I & - & \Gamma_3 - \Gamma_6 \\
 \Gamma_1 - T'_2 & T_3 - B_3 & T_6 - B_6 \\
 T_1 - B_1 & \Gamma_4 & П \\
 \Gamma_2 & T_4 - B_4 & \\
 T_2 - B_2 & \Gamma_5 & \\
 & T_5 - B_5 &
 \end{array}$$

У структурній схемі робиться спроба показати не тільки послідовне розміщення окремих елементів добірки, а і взаємний зв'язок між ними.

Оперуючи структурними формулами і структурними схемами, можна скласти схему верстки цілої газетної полоси.

Але розгляд структурної формули у відриві від рядкового обсягу моделі не дає повного уявлення про її верстку. Треба за допомогою відомих розрахунків, де за одиницю приймається рядок основного тексту, визначити рядковий обсяг. У нашому випадку структурна схема доповнюється таким рядковим обсягом:

Позначення (символи)	Кількість рядків тексту	Заголовок у рядках тексту	Разом рядків
T_1	(Т) 7	(Г) 4	11
T_2	9	6	15
T'_2	25	—	25
T_3	7	5	12
T_4	6	4	10
T_5	16	4	20
T_6	33	7	40
$П$	—	—	2
$2I$	—	—	34
Загальний рядковий обсяг			169

ВИСНОВКИ

1. Структурне утворення газетної верстки може бути виявлене за допомогою структурного аналізу і зареєстровано у вигляді структурних формул, що відбивають принципи побудови, сполучення і кількість структурних елементів.

2. Метод структурних характеристик і аналізу верстки може бути з успіхом використаний при лекційній роботі та в дослідженнях газетної верстки.

V. D. VERKHOJARNY

STRUCTURAL ANALYSIS OF THE NEWSPAPER MAKE-UP

Summary

The method of structural analysis of the newspaper make-up is given. It is possible to use the method for research work and lecturing.